

Ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy

z dnia 13 kwietnia 2007 r. (Dz.U. Nr 89, poz. 589)

Tekst jednolity z dnia 21 kwietnia 2015 r. (Dz.U. 2015, poz. 640)

(zm.: Dz.U. 2015, poz. 1240)

Spis treści

	Art.
Rozdział 1. Organizacja Państwowej Inspekcji Pracy	1–9
Rozdział 2. Zadania Państwowej Inspekcji Pracy	10–16
Rozdział 3. Zakres działania organów Państwowej Inspekcji Pracy	17–20
Rozdział 4. Postępowanie kontrolne	21–37a
Rozdział 5. Pracownicy Państwowej Inspekcji Pracy	38–70
Rozdział 6. Odpowiedzialność porządkowa i dyscyplinarna	71–93
Rozdział 7. Zmiany w przepisach obowiązujących	94–103
Rozdział 8. Przepisy przejściowe i końcowe	104–116

Rozdział 1. Organizacja Państwowej Inspekcji Pracy

Art. 1. [Cel utworzenia]

Państwowa Inspekcja Pracy jest organem powołanym do sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej w zakresie określonym w ustawie.

Spis treści

	Nb
1. Geneza istnienia PIP	1
2. Ustawa z 6.3.1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy	2
3. Aktualne podstawy działania	3
4. Status prawny PIP	4
5. PIP jako organ o charakterze państwowym	5

1 1. Geneza istnienia PIP w Polsce sięga okresu przedwojennego, kiedy to tymczasowym dekretem z 13.1.1919 r. o urzędzeniu i działalności inspekcji pracy (Dz.U. Nr 5, poz. 90) Naczelnika Państwa Polskiego Józefa Piłsudskiego została powołana do życia jako organ administracji państwowej. Do utrwalenia kształtu organu przyczynił się kolejny akt prawny – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 14.7.1927 r. o inspekcji pracy (Dz.U. Nr 67, poz. 590). W tym czasie inspekcja pracy podlegała Ministrowi Pracy i Polityki Socjalnej.

Po wojnie dekretem z 10.11.1954 r. o przejęciu przez związki zawodowe zadań w dziedzinie wykonywania ustaw o ochronie, bezpieczeństwie i higienie pracy oraz sprawowania inspekcji pracy (t.j. Dz.U. z 1968 r. Nr 8, poz. 47 ze zm.) zakres działania Ministra Pracy i Polityki Socjalnej został przekazany związkom zawodowym, a dotychczasowa inspekcja pracy została przekształcona w inspekcję branżową. Inspektorzy pracy pełnili swoje obowiązki nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawa pracy w tych zakładach, gdzie działały związki zawodowe, bo do nich należało powoływanie inspektorów.

2 2. Ustawa z 6.3.1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1362 ze zm.) uchwalona w efekcie mających miejsce w tym czasie wydarzeń politycznych, przede wszystkim związanych z prawami związkowymi, ustanowiła nowy kształt PIP. Wprowadzony ustawą z 1981 r. model inspekcji, przywracający jej państwowy status, zasadniczo utrzymał się do czasu uchwalenia obecnie obowiązującej ustawy z 13.4.2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (szerzej na temat ewolucji inspekcji pracy por. *M. Gersdorf, J. Jagielski, K. Rączka*, Komentarz, s. 11 i n.; *T. Stręk*, Państwowa Inspekcja Pracy, s. 11 i n.).

3 3. Aktualne podstawy działania. Aktualnych podstaw działania PIP w Polsce należy upatrywać również w gwarancjach konstytucyjnych. Z treści art. 24 Konstytucji RP wynika, że praca znajduje się

pod ochroną państwa, które przewiduje dla siebie prawo sprawowania w tym zakresie nadzoru. Normy międzynarodowe również zobowiązują do zapewnienia funkcjonowania systemu inspekcji. Z Konwencji MOP Nr 81 w sprawie inspekcji pracy w przemyśle i handlu, ratyfikowanej przez Polskę 19.4.1995 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 72, poz. 450) oraz Konwencji MOP Nr 129 wynika obowiązek tworzenia systemu inspekcji podległego władzy centralnej.

4. **Status prawny PIP** określa art. 1 PIPU, zgodnie z którym PIP 4 jest to organ, który ma za zadanie sprawować nadzór oraz kontrolę w dziedzinie przestrzegania prawa pracy, w tym w szczególności przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, jak również przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej w zakresie określonym w ustawie (por. art. 13 PIPU). Szczegółowy zakres zadań należących do PIP został uregulowany w Rozdziale 2 PIPU. Jak wynika z przepisów ustawy, PIP wyposażona jest również w inne kompetencje (*M. Gersdorf, J. Jagielski, K. Rączka*, Komentarz, s. 18), jak informujące (np. udzielanie informacji o minimalnych warunkach zatrudnienia pracowników skierowanych do pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z państwa będącego członkiem Unii Europejskiej – art. 10 ust. 1 pkt 13 PIPU), opiniodawcze (np. opiniowanie projektów aktów prawnych z zakresu prawa pracy – art. 10 ust. 1 pkt 10 PIPU), władcze (może w określonych w ustawie sytuacjach wydać nakaz – art. 11 PIPU), uczestniczenia w postępowaniach sądowych (np. za zgodą osoby zainteresowanej uczestnictwo w sprawach o ustalenie istnienia stosunku pracy – art. 10 ust. 1 pkt 11 PIPU).

5. **PIP jako organ o charakterze państwowym** działa na pod- 5 stawie przepisów ustawy o PIP, bowiem Konstytucja RP nie wymienia inspekcji wśród konstytucyjnych organów państwowych. PIP jest złożoną strukturą prawno-organizacyjną, która obejmuje zespół powiązanych ze sobą podmiotów – organów inspekcji oraz jednostki organizacyjne inspekcji.

Art. 2. [Podległość Inspekcji]

Państwowa Inspekcja Pracy podlega Sejmowi. Nadzór nad Państwową Inspekcją Pracy w zakresie określonym w ustawie sprawuje Rada Ochrony Pracy.

Spis treści

	Nb
1. Podległość PIP Sejmowi	1
2. Nadzór nad działalnością PIP	2

- 1 1. Podległość PIP Sejmowi** została ustanowiona już w ustawie z 6.3.1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy. W obecnym stanie prawnym minister pracy i polityki społecznej nie ma uprawnień nadzorczych i kontrolnych nad Państwową Inspekcją Pracy i nie może przykładowo kształtować zakresu i częstotliwości kontroli podejmowanych przez Państwową Inspekcję Pracy, co niekiedy staje się przedmiotem dyskusji (pismo z 23.9.2010 r. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej SPS-023-16821/10; pismo z 19.1.2011 r. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej SPS-023-19708/10, dostępne na stronie: www.sejm.gov.pl). W innych krajach inspekcje najczęściej są podległe ministrowi właściwemu do spraw pracy (por. *D. Makowski*, *Pozycja prawna Państwowej Inspekcji Pracy*, s. 48; *T. Liszcz*, *Państwowa Inspekcja Pracy*, s. 60). W literaturze przedstawiane są dwa stanowiska. Pierwsze z nich opowiada się za przyjętym rozwiązaniem, uznając, że podległość PIP Sejmowi dodaje jej prestiżu oraz zapewnia niezależność od wpływów politycznych (*M. Gersdorf*, *J. Jagielski*, *K. Rączka*, *Komentarz*, s. 18 i n.; *T. Liszcz*, *Państwowa Inspekcja Pracy*, s. 59). Przedstawiciele drugiego stanowiska opowiadają się za tym, żeby PIP była instrumentem rządu i podlegała ministrowi właściwemu do spraw pracy. Uzasadniają to tym, że rząd, który realizuje politykę gospodarczą i społeczną państwa, jest jednocześnie zainteresowany przestrzeganiem przepisów prawa pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy (za *M. Gersdorf*, *J. Jagielski*, *K. Rączka*, *Komentarz*, s. 22; *J. Lang*, *Rozważania nad prawnym położeniem Państwowej Inspekcji Pracy*, *Acta Universitatis Wratislaviensis* Nr 2154, Wrocław 1999, s. 210 i n.). Należy opowiedzieć się za pierwszym z reprezentowanych stanowisk, ponieważ wyłączenie PIP z nadzoru ministra właściwego do spraw pracy w efekcie powinno oznaczać jej niezależność polityczną, podczas gdy podporządkowanie PIP ministrowi niekiedy mogłoby stanowić niebezpieczeństwo wykorzystywania jej organów w celach politycznych. Nie można jednak nie zauważać konieczności współpracy pomiędzy PIP a ministrem, której wymogi wprowadzają również przepisy ustawy, poprzez między innymi konieczność przedstawienia corocznych sprawozdań nie tylko Sejmowi, ale także Radzie

Ministrów, w której składzie jest minister właściwy do spraw pracy (art. 18 ust. 3 PIPU). Mówiąc o podporządkowaniu PIP Sejmowi, nie można tej podległości oceniać w kategoriach bieżącego kierowania i władczych ingerencji. Podporządkowanie to ma charakter ogólnoustrojowy, polegający na umiejscowieniu Inspekcji poza administracją rządową. Podległość Sejmowi w zasadzie sprowadza się do dokonywania obsad personalnych na kierowniczych stanowiskach oraz niektórych kwestii organizacyjnych (*M. Gersdorf, J. Jagielski, K. Rączka, Komentarz, s. 21*).

2. **Nadzór nad działalnością PIP** sprawuje powoływana na czteroletnią kadencję Rada Ochrony Pracy (por. komentarz do art. 7 ustawy). Należy zwrócić uwagę, że charakter nadzoru PIP przez Radę Ochrony Pracy został określony w sposób bardzo ogólny. Oznacza to, że organy te są wzajemnie powiązane, jednak uprawnienia Rady nie mają wiążącego oddziaływania w stosunku do Inspekcji. Uprawnienia te w zasadzie ograniczają się do wyrażania stanowiska w sprawach z zakresu działania PIP (art. 7 ust. 7 PIPU) oraz opinii o kandydatach na stanowiska Głównego Inspektora Pracy i jego zastępców oraz okręgowych inspektorów pracy.

Art. 3. [Struktura Inspekcji]

1. **Jednostkami organizacyjnymi Państwowej Inspekcji Pracy są: Główny Inspektorat Pracy, okręgowe inspektoraty pracy oraz Ośrodek Szkolenia Państwowej Inspekcji Pracy im. Profesora Jana Rosnera we Wrocławiu, zwany dalej „Ośrodkiem”.**

2. **Państwową Inspekcją Pracy kieruje Główny Inspektor Pracy przy pomocy zastępców.**

Spis treści

	Nb
1. Organizacyjna struktura Inspekcji	1
2. Ośrodek Szkolenia PIP im. prof. <i>Jana Rosnera</i> we Wrocławiu	2
3. Jednoosobowe kierownictwo	3

1. **Organizacyjna struktura Inspekcji.** Artykuł 3 ustawy ustanawia organizacyjną strukturę Inspekcji, która jest określana jako struktura o charakterze terytorialnym. Tworzą ją Główny Inspektorat

Pracy i okręgowe inspektoraty pracy. Pełen system organizacyjny PIP tworzą Główny Inspektorat Pracy i okręgowe inspektoraty, wraz z organami Inspekcji określonymi w art. 17 PIPU. Są nimi Główny Inspektor Pracy, okręgowi inspektorzy pracy, a także inspektorzy pracy działający w ramach właściwości terytorialnej okręgowych inspektoratów pracy (por. uwagi do art. 17 ustawy).

- 2 2. **Ośrodek Szkolenia PIP im. prof. Jana Rosnera we Wrocławiu.** Przepis dodatkowo jako jednostkę organizacyjną PIP wymienia Ośrodek Szkolenia PIP im. prof. *Jana Rosnera* we Wrocławiu, który realizuje wyłącznie zadania szkoleniowe i edukacyjno-informacyjne oraz doradcze w zakresie ochrony pracy (szerzej na temat działania Ośrodka w komentarzu do art. 8 ustawy). Ustawą z 29.4.2010 r. o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. Nr 109, poz. 708) zmieniono art. 3 ust. 1 i uchylono art. 8 ust. 1 i 3. Ośrodek Szkolenia Państwowej Inspekcji Pracy im. Prof. *Jana Rosnera* we Wrocławiu z dniem 1.1.2011 r. został włączony w struktury organizacyjne PIP jako nowa jednostka organizacyjna. Organizację wewnętrzną Ośrodka określa regulamin organizacyjny, ustalany na podstawie statutu PIP. Z dniem 1.1.2011 r. Ośrodek Szkolenia Państwowej Inspekcji Pracy przejął, jako następca prawny, wszystkie prawa i obowiązki dotychczasowego Ośrodka Szkolenia Państwowej Inspekcji Pracy im. Prof. *Jana Rosnera* we Wrocławiu, a jego pracownicy stali się pracownikami PIP. Zmiany te weszły w życie 1.1.2011 r.

Wprowadzenie omawianej zmiany poszerza strukturę organizacyjną PIP, z uwagi na fakt wprowadzenia w jej ramy Ośrodka, którego zadania zasadniczo różnią się od kompetencji właściwych jednostek organizacyjnych – mających charakter urzędów administracyjnych. Ustawodawca, ustanawiając Ośrodek jednostką organizacyjną, utrwalił jego istnienie i wpisał w strukturę organizacyjną PIP, co ma przede wszystkim znaczenie dla zatrudnionych w nim osób, będących od chwili wejścia w życie zmiany jego pracownikami. Jednostki organizacyjne PIP są bowiem uznawane za pracodawców w rozumieniu prawa pracy – art. 3 KP (w tym zakresie aktualność zachowuje wydana na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy uchw. SN z 24.11.1992 r., I PZP 59/92, OSNC 1993, Nr 4, poz. 49, zgodnie z treścią której Główny Inspektorat Pracy i okręgowe inspektoraty pracy, przewidziane w art. 3 ust. 1 ustawy z 6.3.1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, są zakładami pracy w rozumieniu art. 3 KP).

3. **Jednoosobowe kierownictwo.** Ustawodawca przewidział jednoosobowe kierownictwo całą Inspekcją, które zostało powierzone Głównemu Inspektorowi Pracy. Główny Inspektor Pracy kieruje Inspekcją przy pomocy zastępców, których liczby przepis nie przewiduje. Liczby zastępców nie określa również statut PIP. Można zakładać, że liczba ustanawianych zastępców jest uzależniona od uzasadnionych, faktycznych potrzeb organu [aktualnie (w 2015 r.) Główny Inspektor Pracy kieruje PIP przy pomocy dwóch zastępców oraz dyrektorów i kierowników sekcji, www.pip.gov.pl].

Art. 4. [Powolywanie Głównego Inspektora Pracy]

1. Głównego Inspektora Pracy powołuje i odwołuje Marszałek Sejmu po zasięgnięciu opinii Rady Ochrony Pracy i właściwej komisji sejmowej.

2. Główny Inspektor Pracy pełni obowiązki do dnia powołania jego następcy.

3. Zastępców Głównego Inspektora Pracy powołuje i odwołuje Marszałek Sejmu, na wniosek Głównego Inspektora Pracy po zasięgnięciu opinii Rady Ochrony Pracy.

Spis treści

	Nb
1. Procedura obsadzania kierowniczych stanowisk w Inspekcji	1
2. Opinia Rady Ochrony Pracy	2
3. Główny Inspektor Pracy	3

1. **Procedura obsadzania kierowniczych stanowisk w Inspekcji.** 1
Przepis przewiduje procedurę obsadzania kierowniczych stanowisk w Inspekcji. Marszałek Sejmu, w ramach realizowania funkcji podporządkowania PIP Sejmowi, odgrywa zasadniczą rolę w procesie obsadzania tych stanowisk. Ustawą z 9.6.2011 r. o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 142, poz. 829) zmieniono nieznacznie zasady powoływania i odwoływania Głównego Inspektora Pracy, jego zastępców oraz okręgowych inspektorów pracy. Na gruncie obecnie obowiązującego przepisu Głównego Inspektora Pracy powołuje i odwołuje, tak jak dotychczas, Marszałek Sejmu, jednak oprócz opinii Rady Ochrony Pracy musi

dotychczas dodatkowo zasięgać opinii właściwej komisji sejmowej. Oznacza to zwiększenie wpływu Sejmu przy obsadzie tego stanowiska.

- 2 **2. Opinia Rady Ochrony Pracy.** Do zasięgnięcia opinii Rady Ochrony Pracy Główny Inspektor pracy zobowiązany jest również przy powoływaniu i odwoływaniu okręgowych inspektorów pracy (art. 5 ust. 3 PIPU).

Z przepisu nie wynika, żeby przewidziane opinie Rady Ochrony Pracy oraz właściwej komisji sejmowej były dla Marszałka Sejmu wiążące. Zatem w istocie ostateczna decyzja w zakresie tych obsad i tak należy do Marszałka (por. *M. Gersdorf, J. Jagielski, K. Rączka*, Komentarz, s. 26). Również Marszałek Sejmu powołuje i odwołuje Zastępców Głównego Inspektora Pracy, ma to jednak miejsce na wniosek Głównego Inspektora Pracy i po zasięgnięciu opinii Rady Ochrony Pracy. Zmiana ustawy z 9.6.2011 r. wzmocniła pozycję Rady Ochrony Pracy przy wyborze zastępców Głównego Inspektora pracy, wprowadzając obowiązek zasięgnięcia jej opinii w tym zakresie.

- 3 **3. Główny Inspektor Pracy** pełni obowiązki do dnia powołania jego następcy, co zapewnia nieprzerywalne kierownictwo PIP.

Art. 5. [Okręgowy inspektorat pracy]

1. Okręgowy inspektorat pracy obejmuje zakresem swojej właściwości terytorialnej obszar jednego lub więcej województw. W okręgowych inspektoratach pracy mogą być tworzone oddziały.

2. Okręgowym inspektoratem pracy kieruje okręgowy inspektor pracy przy pomocy zastępców.

3. Okręgowych inspektorów pracy powołuje i odwołuje Główny Inspektor Pracy po zasięgnięciu opinii Rady Ochrony Pracy.

Spis treści

	Nb
1. Terenowa struktura organizacyjna PIP	1
2. Upoważnienie do tworzenia w okręgowych inspektoratach pracy ich oddziałów	2
3. Okręgowy inspektor pracy	3
4. Główny Inspektor Pracy	4

1. **Terenowa struktura organizacyjna PIP** opiera się na działaniu 1 okręgowych inspektoratów pracy, których zakres właściwości obejmuje obszar co najmniej jednego województwa. Przepis przewiduje możliwość tworzenia okręgowych inspektoratów, które swym zasięgiem będą obejmowały obszar kilku województw. Obecnie istnieje 16 okręgowych inspektoratów mających siedziby w miastach – siedzibach województw, zgodnie z zarządzeniem Nr 16 Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 3.12.2007 r. w sprawie ustalenia siedzib i zakresu właściwości terytorialnej okręgowych inspektoratów pracy (M.P. Nr 92, poz. 1006).

2. **Upoważnienie do tworzenia w okręgowych inspektoratach 2 pracy ich oddziałów.** Artykuł 5 ust. 1 zd. 2 upoważnia do tworzenia w okręgowych inspektoratach pracy ich oddziałów. Takie oddziały są tworzone i funkcjonują w terenowych ramach okręgowych inspektoratów.

3. **Okręgowy inspektor pracy.** Każdym z okręgowych inspektoratów pracy kieruje jednoosobowo okręgowy inspektor pracy przy pomocy zastępców, których liczbę ustala samodzielnie.

4. **Główny Inspektor Pracy.** Do kompetencji Głównego Inspektora Pracy należy powoływanie i odwoływanie okręgowych inspektorów pracy, po uprzednim zasięgnięciu opinii Rady Ochrony Pracy.

Art. 6. [Statuty i zasięg terytorialny]

1. Marszałek Sejmu na wniosek Głównego Inspektora Pracy ustali, w drodze zarządzenia:

- 1) statut Państwowej Inspekcji Pracy, określający jej organizację wewnętrzną;
- 2) siedziby i zakres terytorialnej właściwości okręgowych inspektoratów pracy.

2. Zarządzenia Marszałka Sejmu w sprawach, o których mowa w ust. 1, podlegają ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Spis treści

	Nb
1. Marszałek Sejmu	1
2. Statut PIP	2
3. Struktura okręgowych inspektoratów pracy	3
4. Główny Inspektor	4

- 1 1. Marszałek Sejmu** został wyposażony w kompetencje stano-
wienia szczegółowych regulacji dotyczących organizacji wewnętrznej
oraz siedzib i zakresu terytorialnej właściwości okręgowych inspektor-
atów pracy w postaci statutu. Marszałek Sejmu zarządzenie o usta-
nowieniu statutu PIP wydaje na wniosek złożony przez Głównego In-
spektora Pracy. Zarządzenie, przewidziane zgodnie z Konstytucją RP,
jako akt prawa wewnętrznego, wymaga ogłoszenia w Dzienniku
Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.
- 2 2. Statut PIP** został nadany zarządzeniem Marszałka Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej z 27.8.2007 r. w sprawie nadania statutu
Państwowej Inspekcji Pracy (M.P. Nr 58, poz. 657 ze zm.). Statut
uściśla sposób kierowania Inspekcją, organy, jednostki organizacyjne
zgodnie z ustawą. W statucie zostały określone komórki organiza-
cyjne Głównego Inspektoratu Pracy, których organizację wewnętrzną
i szczegółowy zakres zadań ustala regulamin organizacyjny Głównego
Inspektoratu nadawany przez Głównego Inspektora. Komórkami orga-
nizacyjnymi Głównego Inspektoratu Pracy zgodnie z § 4.1 są: Gabinet
Głównego Inspektora Pracy; Departament Nadzoru i Kontroli; De-
partament Legalności Zatrudnienia; Departament Planowania, Analiz
i Statystyki; Departament Prawny, Departament Prewencji i Promocji;
Departament Organizacyjny; Departament Budżetu i Finansów; Sek-
cja Spraw Osobowych; Sekcja Kontroli Wewnętrznej; Sekcja Audytu
Wewnętrznego; Biuro Informacji; Kancelaria Tajna.
- 3 3. Struktura okręgowych inspektoratów pracy.** Określając struk-
turę okręgowych inspektoratów pracy, powołane zarządzenie przewi-
duje, że w ich skład mogą wchodzić określone komórki organizacyjne
(sekcje, sekcje krajowe, sekretariaty), jak również mogą być two-
rzone oddziały i biura terenowe. Organizację wewnętrzną okręgowych
inspektoratów pracy, jak również Ośrodka Szkolenia PIP im. Prof.
Jana Rosnera, zgodnie z postanowieniami statutu, mają określać
regulaminy organizacyjne nadane przez Głównego Inspektora Pracy

na wnioszek odpowiednio okręgowych inspektorów pracy i dyrektora Ośrodka.

4. **Główny Inspektor** został uprawniony w statucie do tworzenia i znoszenia organów opiniodawczo-doradczych (komisji, rady, zespołów) o charakterze stałym lub doraźnym, a także określania sposobu ich działania.

Art. 7. [Rada Ochrony Pracy]

1. Powołuje się Radę Ochrony Pracy, zwaną dalej „Radą”, jako organ nadzoru w sprawach dotyczących przestrzegania prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, a także legalności zatrudnienia oraz działalności Państwowej Inspekcji Pracy.

2. W skład Rady wchodzi 30 członków, w tym przewodniczący, zastępcy przewodniczącego, sekretarz i członkowie, których powołuje i odwołuje Marszałek Sejmu. Kadencja Rady trwa cztery lata.

3. Członkowie Rady pełnią obowiązki do dnia powołania nowych członków.

4.¹ Członków Rady powołuje się spośród posłów, senatorów i kandydatów zgłoszonych przez Prezesa Rady Ministrów oraz przez organizacje związkowe i organizacje pracodawców, reprezentatywne w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz.U. poz. 1240), a także przez inne organizacje społeczne zajmujące się problematyką ochrony pracy. Do Rady powołuje się także ekspertów i przedstawicieli nauki.

5. W skład Rady nie można powołać pracownika Państwowej Inspekcji Pracy, chyba że korzysta on z urlopu bezpłatnego udzielonego w celu wykonywania funkcji z wyboru.

6. Zasady reprezentacji w Radzie oraz wysokość diety członków Rady za udział w jej pracach określa Marszałek Sejmu w drodze zarządzenia.

¹ Art. 7 ust. 4 w brzmieniu ustawy z dnia 24.07.2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1240), która wchodzi w życie 11.09.2015 r.

7. Do zadań Rady należy wyrażanie stanowiska w sprawach z zakresu działania Państwowej Inspekcji Pracy, w szczególności dotyczących:

- 1) programów działalności i zadań Państwowej Inspekcji Pracy;
- 2) okresowych ocen działalności Państwowej Inspekcji Pracy oraz wniosków wynikających z tych ocen;
- 3) problemów ochrony pracy o zasięgu ogólnokrajowym.

8. Rada wyraża opinię o kandydatach na stanowiska Głównego Inspektora Pracy i jego zastępców oraz okręgowych inspektorów pracy.

9. Rada działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu, zatwierdzonego przez Marszałka Sejmu.

Spis treści

	Nb
1. Rada Ochrony Pracy	1
2. Aktualna ustawa	2
3. Zasady reprezentacji w Radzie Ochrony Pracy oraz wysokość diety członków Rady	3
4. Charakter Rady Ochrony Pracy	4
5. Rada jako organ nadzoru – przestrzeganie prawa pracy . . .	5
6. Rada jako organ nadzoru nad PIP	6
7. Coroczne sprawozdanie	7
8. Wyrażanie opinii o kandydatach	8

1 1. Rada Ochrony Pracy jako organ systemu inspekcji pracy posiada swoją długą tradycję. Jej początki sięgają jeszcze okresu przedwojennego, kiedy to została powołana rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z 17.9.1927 r. o Radzie Ochrony Pracy (Dz.U. Nr 83, poz. 740). Poprzednio obowiązująca ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy z 1981 r. również przewidywała jej funkcjonowanie w art. 6 jako organu nadzoru nad warunkami pracy i działalnością Państwowej Inspekcji Pracy.

2 2. Aktualna ustawa przewiduje powoływanie Rady na czteroletnią kadencję, jako organu kolegialnego. W jej składzie uczestniczy 30 członków, którzy są powoływani spośród posłów i senatorów, kandydatów zgłaszanych przez Prezesa Rady Ministrów, organizacje związkowe i organizacje pracodawców reprezentatywne w rozumieniu art. 23 i 24 ustawy z 24.7.2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego

i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz.U. z 2015 r. poz. 1240), która zastąpiła dotychczas obowiązującą ustawę z 6.7.2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080 ze zm.), a także inne organizacje społeczne zajmujące się tematyką ochrony pracy oraz ekspertów i przedstawiciele nauki. Można zatem stwierdzić, że skład Rady Ochrony Pracy ma charakter polityczny, rządowy, społeczny, środowiskowy oraz ekspercki i naukowy. Członkowie Rady wykonują obowiązki do momentu powołania nowych jej członków. Szczegółowych zasad odwoływania członków Rady podczas ich kadencji ustawa nie przewiduje. Członków Rady (w tym jej przewodniczącego, zastępców przewodniczącego, sekretarza) powołuje i odwołuje Marszałek Sejmu. Ustawodawca wprowadził ograniczenie co do powoływania w skład członków Rady pracowników Państwowej Inspekcji Pracy, w wyjątkiem osoby korzystającej z urlopu bezpłatnego udzielonego w celu wykonywania funkcji z wyboru, co wypada oceniać jako dążenie do zachowania gwarancji obiektywizmu Rady, powołanej między innymi do nadzoru nad działalnością PIP.

3. Zasady reprezentacji w Radzie Ochrony Pracy oraz wysokość 3 diety członków Rady. Marszałek Sejmu określa zasady reprezentacji w Radzie Ochrony Pracy oraz wysokość diety członków Rady za udział jej w pracach, wydając w tym przedmiocie zarządzenie. W praktyce Marszałek Sejmu wydaje zarządzenie określające zasady reprezentacji w Radzie Ochrony Pracy poszczególnych kadencji oraz zarządzeniami odwołuje i powołuje członków Rady również przed upływem kadencji. Obecnie obowiązujące zarządzenie Marszałka Sejmu z 22.9.2010 r. określa skład Rady Ochrony Pracy IX kadencji, przewidując, po zmianach z 23.5.2012 r., że w skład Rady wchodzi 10 posłów (spośród kandydatów zgłoszonych przez kluby poselskie, w tym przewodniczący i sekretarz), 2 senatorów, 2 przedstawiciele zgłoszonych przez Prezesa Rady Ministrów, 5 przedstawiciele zgłoszonych przez wskazane w zarządzeniu organizacje pracodawców, 6 przedstawiciele zgłoszonych przez wskazane organizacje związkowe, 4 przedstawiciele zgłoszonych przez wskazane organizacje społeczne oraz 1 ekspert zgłoszony przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy (zarządzenie Nr 5 Marszałka Sejmu z 22.9.2010 r. w sprawie określenia zasad reprezentacji w Radzie Ochrony Pracy IX kadencji oraz zarządzenie Nr 9 Marszałka Sejmu z 23.5.2012 r. zmieniające zarządzenie w sprawie określenia zasad

reprezentacji w Radzie Ochrony Pracy IX kadencji, dostępne na stronie Rady Ochrony Pracy: www.rop.sejm.gov.pl). Zarządzenie minimalizuje wymóg powołania do składu rady przedstawicieli nauki, ograniczając sugerowany wybór wyłącznie do jednego eksperta ze wskazanego instytutu. Ustawodawca, przewidując obecność w składzie Rady przedstawicieli nauki, dostrzegł konieczność zasiadania w jej gronie szczególnych znawców problematyki ochrony pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy, co stanowić powinno o merytorycznym wzmocnieniu rangi Rady.

4 4. Charakter Rady Ochrony Pracy. Oceniając charakter organu, jakim jest Rada Ochrony Pracy, należy zwrócić uwagę, że oprócz dookreślonych zadań, jakie ma realizować, ustawodawca nie wskazał pozycji, jaką w systemie władzy ma zajmować (*M. Gersdorf, J. Jagielski, K. Rączka, Komentarz, s. 33*). Można jedynie mówić o widocznym podporządkowaniu Rady Sejmowi, przejawiającym się przede wszystkim w działaniach Marszałka Sejmu w odniesieniu do Rady. Rada Ochrony Pracy jest zobowiązana do składania Prezydium Sejmu corocznego sprawozdania ze swej działalności, zgodnie z § 2 Regulaminu Rady Ochrony Pracy.

5 5. Rada jako organ nadzoru – przestrzeganie prawa pracy. Rada wykonuje swoje działania w dwóch obszarach. Pierwszy dotyczy przestrzegania prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, a także legalności zatrudnienia, natomiast drugi obejmuje zadania nadzoru w zakresie działalności Państwowej Inspekcji Pracy. Wśród działań związanych z pierwszym obszarem nadzoru regulamin Rady Ochrony Pracy wymienia takie, jak: przedstawianie Prezydium Sejmu opinii i wniosków dotyczących warunków pracy i przestrzegania prawa w stosunkach pracy; opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących problematyki ochrony pracy; inicjowanie prac legislacyjnych w sprawach dotyczących ochrony pracy; inicjowanie prac w celu ratyfikacji konwencji międzynarodowych oraz międzynarodowych norm z zakresu ochrony pracy i ergonomii; występowanie do organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz organizacji pracodawców i pracobiorców w sprawach związanych z ochroną pracy; występowanie do ministrów i kierowników urzędów centralnych o przedstawienie na posiedzeniu Rady informacji lub wyjaśnień dotyczących zagadnień stanowiących przedmiot jej prac (Regulamin Rady Ochrony Pracy, dostępny na stronie: www.rop.sejm.gov.pl). Rada ma również współpracować z organizacjami międzynarodowymi

i zagranicznymi instytucjami zajmującymi się problematyką ochrony pracy i ergonomii w celu wymiany doświadczeń w zakresie techniki i organizacji pracy.

Jak wynika z treści komentowanego przepisu oraz regulaminu Rady, organ ten – jako organ nadzoru nad działalnością PIP – nie został wyposażony w kompetencje nadzoru w ścisłym znaczeniu do podejmowania działań o charakterze ingerującym w działalność PIP.

6. Rada jako organ nadzoru nad PIP. Przechodząc do przedstawienia drugiej funkcji nadzoru Rady nad PIP, należy wskazać, że ma ona charakter bardzo ogólny i przejawia się w niewiążącym PIP wyrażaniu stanowiska poprzez opiniowanie, doradzanie, ocenianie. Rada może wyrażać stanowisko w sprawach sprawozdań rocznych z Państwowej Inspekcji Pracy, corocznych programów działalności i zadań Państwowej Inspekcji Pracy, okresowych informacji i ocen wynikających z bieżącej pracy Państwowej Inspekcji Pracy (zwłaszcza dotyczących: ważnych zadań doraźnych, gospodarki finansowej, polityki kadrowej, współpracy z instytucjami zagranicznymi, działalności w zakresie szkolenia inspektorów pracy, współdziałania z innymi organami nadzoru i kontroli warunków pracy, współdziałania ze związkami zawodowymi i społeczną inspekcją pracy); przeprowadzać doraźne wizytacje okręgowych inspektorów pracy; przedstawiać Marszałkowi Sejmu, w uzasadnionych przypadkach, wnioski w przedmiocie rozważenia zmiany na stanowisku Głównego Inspektora Pracy; występować, w uzasadnionych przypadkach, do Głównego Inspektora Pracy z wnioskiem o rozważenie zmian na stanowiskach zastępców Głównego Inspektora Pracy oraz okręgowych inspektorów pracy.

7. Coroczne sprawozdanie. Wypada również wskazać, że Główny Inspektor Pracy został zobowiązany do przedstawiania Radzie corocznych sprawozdań z działalności Inspekcji (art. 18 ust. 4 ustawy).

8. Wyrażanie opinii o kandydatach. Dodatkowym zadaniem Rady jest wyrażanie opinii o kandydatach na stanowiska Głównego Inspektora Pracy i jego zastępców oraz okręgowych inspektorów pracy, zasięgnięcie której jest elementem trybu obsadzania tych stanowisk, wprowadzone zostało bowiem zobowiązanie do zasięgania opinii Rady w tym zakresie (por. uwagi do art. 4 i 5 ustawy).